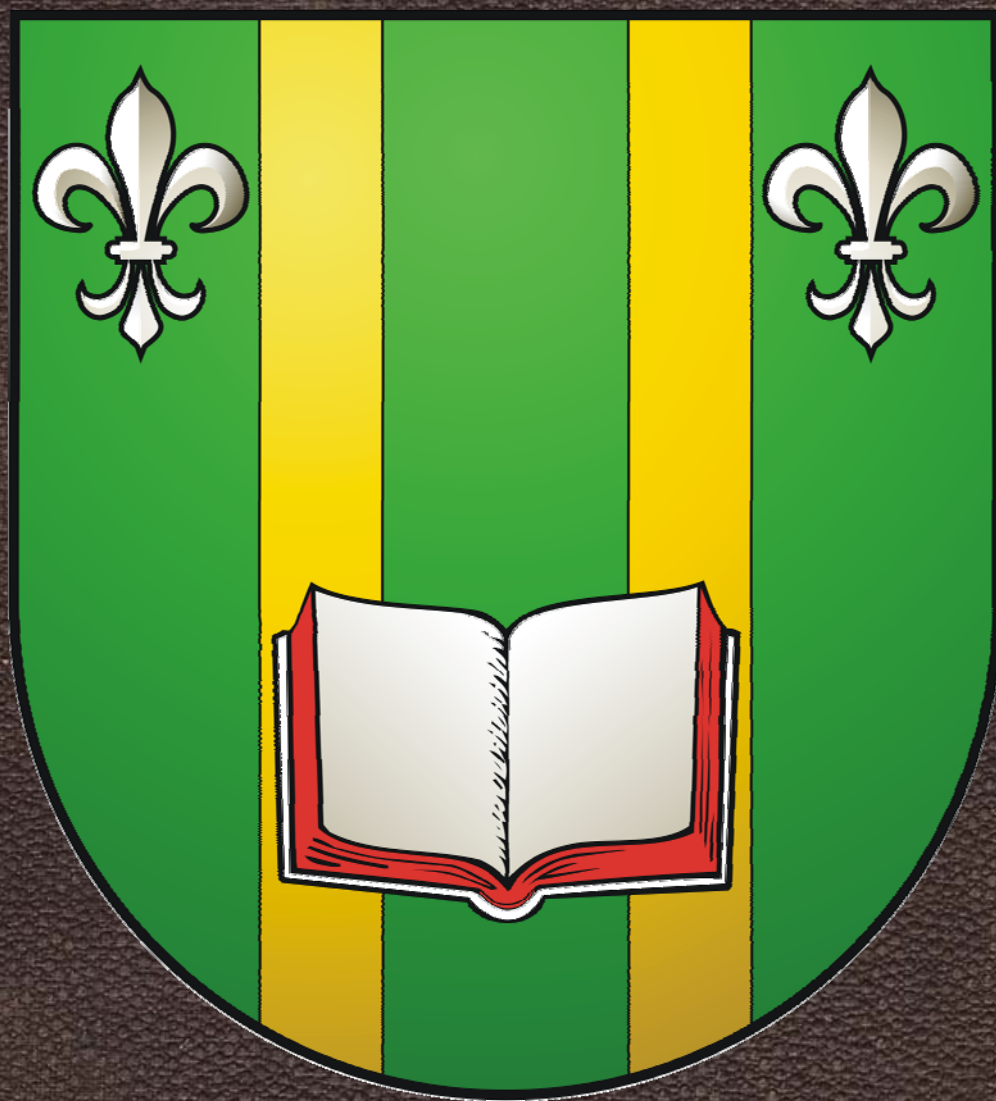

*Paweł Szymon Towpik
Tomasz Steifer*

*Logo heraldyczne, logo
napieczetne
i weksylia Gminy Godzianów*

PAWEŁ SZYMON TOWPIK
TOMASZ STEIFER

**LOGO HERALDYCZNE, LOGO NAPIECZĘTNE
I WEKSYLIA GMINY GODZIANÓW**

OCHLA 2013

Projekt okładki:
Tomasz Steifer

Projekt logo heraldycznego, logo napieczętnego
i weksyliów Gminy Godzianów:
Tomasz Steifer i Paweł Szymon Towpik

UWAGA! Wszystkie inne zamieszczone w niniejszym opracowaniu wizerunki herbów, pieczęci, flag i logo oraz wszystkie zdjęcia, przy których nie ma podanego źródła, są dostępne publicznie, na zasadach wolnej licencji i pochodzą ze zbiorów Wikipedia Commons (aktualność zbiorów: marzec 2013 r.).

Korekta:
Dominika Towpik

Niniejsza pozycja jest publikacją opracowania projektowego nowej symboliki Gminy Godzianów, wykonanego pod tym samym tytułem przez Ośrodek Badań Genealogiczno-Heraldycznych i Regionalnych "HISTORIAE" w Ochli, z inicjatywy oraz dzięki środkom finansowym Urzędu Gminy Godzianów.

© Copyright by Urząd Gminy Godzianów

© Copyright by Ośrodek Badań Genealogiczno-Heraldycznych
i Regionalnych "HISTORIAE" w Ochli

© Copyright by Paweł Szymon Towpik & Tomasz Steifer

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie, publiczne udostępnianie i sprzedaż,
zarówno w formie drukowanej, jak i elektronicznej,
całości lub części niniejszej publikacji bez pisemnej zgody
wymienionych powyżej właścicieli praw autorskich jest zabronione.

ISBN 978-83-64574-00-9

Wydanie I - elektroniczne.
Wydawnictwo Ośrodka Badań "HISTORIAE"

Spis treści

Wstęp	5
I. Najstarsze wzmianki, historyczna i współczesna przynależność administracyjna oraz związana z tym heraldyka terenów Gminy Godzianów	6
II. Logo heraldyczne Gminy Godzianów	14
1. Motywy uwzględniane w procesie projektowania logo heraldycznego	14
2. Wzorcowy wizerunek logo heraldycznego i jego wzorcowe blazonowanie	19
3. Wykreślenie tarczy i poglądowe wymiarowanie logo heraldycznego	20
4. Elementy składowe logo heraldycznego i ich symbolika	21
5. Barwy logo heraldycznego	24
5.1 Podstawowe zasady używania barw w heraldyce i ich obecność w logo	24
5.2 Uniwersalna heraldyczna symbolika barw	25
5.3 Dopuszczalne zakresy tonalne barw logo heraldycznego	26
6. Różne przedstawienia logo heraldycznego	28
6.1 Logo heraldyczne w barwach tonowanych	28
6.2 Szrafowanie logo heraldycznego	28
6.3 Logo heraldyczne w odcieniach szarości	29
6.4 Wersja konturowa logo heraldycznego	29
III. Logo napieczątne Gminy Godzianów	30
IV. Weksylia Gminy Godzianów	31
1. Poziome weksylium (flaga)	31
2. Pionowe weksylium	33
3. Pionowe wydłużone weksylium (baner)	34
V. Wybrane pozycje źródłowe	35

Wstęp

Gmina Godzianów położona jest w powiecie skierniewickim, województwie łódzkim. Zajmuje powierzchnię 44,06 km², na której znajduje się 6 sołectw: Byczki, Godzianów, Kawęczyn, Lnisno, Płyćwia, Zapady; łącznie zamieszkałych przez 2636 osób (w tym 1314 kobiet i 1322 mężczyzn - wg wyników NSP z 2011 r.). Leżąc w granicach historycznego Mazowsza, geograficznie wchodzi w skład Wysoczyzny Skierniewickiej, stanowiącej wschodnią część Wyżyny Łódzkiej (największe wzniesienia w Gminie sięgają ok. 200 m. n.p.m.). Hydrologicznie leży w dorzeczu Bzury, do której m.in. uchodzi mająca swe źródło pod Kawęczynem, rzeka Zwierzyniec. Jest to Gmina o charakterze typowo rolniczym (aż 86% obszaru to użytki rolne).

* * *

Autorami projektu logo heraldycznego, logo napieczętnego i weksyliów Gminy Godzianów oraz autorami niniejszego opracowania są:

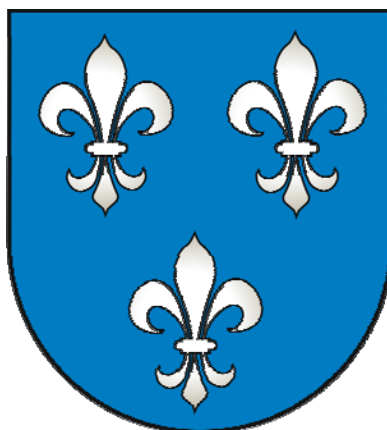
- mgr **Tomasz Steifer**, artysta plastyk, heraldyk, członek-współzałożyciel Polskiego Towarzystwa Heraldycznego oraz współzałożyciel i wiceprzewodniczący Polskiej Wspólnoty Heraldycznej;
- mgr inż. **Paweł Szymon Towpik**, historyk, heraldyk, m.in. członek Polskiego Towarzystwa Heraldycznego oraz współzałożyciel i sekretarz Polskiej Wspólnoty Heraldycznej.

Logo heraldyczne Gminy Godzianów zostało wykonane zgodnie z zasadami polskiej heraldyki samorządowej, a także ogólnymi tradycjami polskiej heraldyki, jak i ogólnymi tendencjami we współczesnej heraldyce europejskiej. Elementy logo heraldycznego oraz rodzaj i układ barw, niosą ze sobą konkretną symbolikę heraldyczną, nawiązującą głównie do historii, ale też po części etnografii i stosunków społeczno-gospodarczych Gminy Godzianów. Przyjęty projekt z jednej strony zawiera elementy wyjątkowe dla tego typu symboli samorządowych, z drugiej zaś zapożycza on elementy o już ugruntowanej symbolice i rozpoznawalności. Tym samym zaprojektowane logo nie tylko graficznie wyróżnia się wśród innych samorządowych logo, ale też niesie ze sobą konkretne przesłanie symboliczne oraz stanowi indywidualny i niepowtarzalny znak identyfikacyjny Gminy Godzianów.

I. Najstarsze wzmianki, historyczna i współczesna przynależność administracyjna oraz związana z tym heraldyka terenów Gminy Godzianów

Sołectwa Gminy Godzianów mają jeszcze średniowieczną metrykę. Do najstarszych miejscowości zaliczane są: Lnisno, Godzianów, Kawęczyn i Zapady z Błoniami, ich początki mają sięgać jeszcze XIII w. Najwcześniejsza znana wzmianka o pierwszej z tych wsi pochodzi jednak z 1336 r. i dotyczy pobytu we wsi *Lnysno* (vel *Lnyszno*) arcybiskupa Janisława. O miejscowości tej, jak i po raz pierwszy o trzech kolejnych, dowiadujemy się z wystawionego dnia 17 maja 1359 r. przywileju księcia Siemowita III mazowieckiego, wymieniającego należące do klucza skierniewickiego, w dobrach łowickich, wsie: *Goczonów*, *Kavecchino*, *Szapady*. W dokumencie tym jest również wzmiankowana pod nazwą *Pliczwa* (vel *Plyczwa*, *Liczwyja*) wieś Płyćwia, której powstanie datowane jest na 1357 r. Nieco wcześniej, bo w 1345 r. miała zaś powstać, jako własność księcia Siemowita III, wieś Byczki. Wieś *Blone* (vel *Blonye*) były wzmiankowane w 1343 r., zostały jednak później skomasowane z Zapadami.

Herb kapituły gnieźnieńskiej.

Jak widać tereny dzisiejszej Gminy Godzianów przez kilka wieków związane były z dobrami łowickimi, dlatego warto choć w kilku słowach przybliżyć ich historię. Niewiadomo kiedy i dzięki komu arcybiskupstwo gnieźnieńskie weszło w posiadanie łowickich dóbr. Istnieje hipoteza, wg której były one jej uposażeniem przy erygowaniu archidiecezji w 1000 r. Bardziej jednak prawdopodobne wydaje się założenie, iż nadanie to miało miejsce ok. 1100 r., z rąk księcia Zbigniewa lub jego ojca księcia Władysława Hermana. Przynależność dóbr łowickich do arcybiskupstwa gnieźnieńskiego po raz pierwszy wzmiankuje bulla papieża Innocentego II z 1136 r. Około 1214-1215 r. dobra te otrzymały od książąt dzielnicowych przywilej immunitetowy, który rozpoczął proces coraz większego uniezależniania się tych ziem od władzy

świeckiej. W przywileju papieża Honoriusz III z 1216 r., potwierdzającym prawa własności arcybiskupów gnieźnieńskich, mowa jest już o kasztelanii łowieckiej, podobnie jak w przywileju z 1242 r., wydanym przez księcia Konrada I mazowieckiego. Do faktycznego uniezależnienia się od zwierzchnictwa książąt mazowieckich doszło jednak dopiero przywilejem króla Kazimierza Wielkiego z 1357 r. oraz przywilejem księcia mazowieckiego Siemowita III z 1359 r.

Termin Księstwo Łowickie po raz pierwszy pojawia się najprawdopodobniej w inwentarzu dóbr arcybiskupstwa gnieźnieńskiego z 1739 r. Nazwa ta, choć od tego czasu konsekwentnie używana, miała jednak ówczesnie bardziej charakter gospodarczy, niż prawny. W wyniku II rozbioru Polski w 1793 r., Księstwo Łowickie przeszło na własność rządu pruskiego. Natomiast w 1807 r. Napoleon Bonaparte nadał je jednemu ze swoich najwybitniejszych dowódców, marszałkowi Ludwikowi Mikołajowi Davoust. W 1813 r. Najwyższa Tymczasowa Rada Księstwa Warszawskiego skonfiskowała Księstwo Łowickie i włączyła je do dóbr koronnych. Już w Królestwie Kongresowym, dekretem z dnia 4 lipca 1820 r. część Księstwa Łowickiego została nadana przez cara Aleksandra I swemu bratu księciu Konstantemu i jego małżonce Joannie Grudzińskiej. Wraz z tym nadaniem dobra łowicie otrzymały pełny status prawny księstwa. Pozostała część Księstwa Łowickiego przypadła księciu Konstantemu dekretem z dnia 1 czerwca 1829 r., wydanym już przez cara Mikołaja I. Po bezpotomnej śmierci Konstantego, dnia 2 października 1838 r. Księstwo Łowickie przeszło w bezpośrednią własność carów i w takiej podległości pozostało aż do czasów I wojny światowej, kiedy to na mocy wydanego przez cesarza Austro-Węgier i Niemiec aktu z dnia 5 listopada 1816 r. o uznaniu Królestwa Polskiego niepodległego od Rosji i niezwiązanego unią personalną z dynastią Romanowów, Księstwo weszło w skład tzw. Regencyjnego Królestwa Polskiego. Po odrodzeniu się państwa Polskiego w 1918 r., jego autonomia nie została przywrócona.

Tereny dzisiejszej Gminy Godzianów, przynależąc do kasztelanii łowieckiej, jednocześnie znajdowały się w obrębie ziemi rawskiej, podległej Księstwu Mazowieckiemu. W 1462 r., po śmierci książąt mazowieckich - braci Siemowita VI i Władysława II (tytułowali się także książętami rawskimi), ziemia rawska została inkorporowana do Korony Polskiej. Spory o przynależność kasztelanii łowieckiej do Mazowsza, trwać miały jednak jeszcze do czasu wcielenia Mazowsza do Korony w 1529 r. W owym 1462 r. rejon Godzianowa wszedł w skład nowopowstałego powiatu rawskiego w województwie rawskim, które istniało aż do 1793 r.

Herb Księstwa Mazowieckiego.

Herb województwa rawskiego

Lata 1793-1807 to przynależność powiatu rawskiego do Królestwa Prus, a ściślej prowincji Prusy Południowe, przy czym do III rozbioru Polski w ramach departamentu łęczyckiego (kamera wojny i domen z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim), a po III rozbiorze do departamentu warszawskiego (kamera wojny i domen z siedzibą w Warszawie). W Księstwie Warszawskim, dnia 19 grudnia 1807 r. podporządkowano go pod departament warszawski (DzP KW Nr 2, s. 22). Po powstaniu Królestwa Kongresowego w 1815 r., początkowo podział administracyjny się nie zmienił, już jednak w 1816 r. powiat rawski objął nowopowstały obwód rawski w województwie warszawskim, które z dniem 7 marca 1837 r. zostało przemianowane na mazowiecką gubernię.

Herb województwa mazowieckiego z lat 1816-1837
i guberni warszawskiej z lat 1837-1844.

Herb guberni warszawskiej z lat 1845-1866.

Na mocy ukazu carskiego z 11 października 1842 r., obwody zamieniono na powiaty, a dotychczasowe powiaty na okręgi sądowe. Kolejna reforma administracyjna, ukaz carski z 21 sierpnia 1844 r., połączyła gubernię mazowiecką z gubernią kaliską w funkcjonującą od 1 stycznia 1845 r. gubernię warszawską. W 1867 r., na podstawie ustawy z dnia 31 grudnia 1866

r., ponownie powrócono do mniejszych guberni. Jednocześnie utworzono też gminy, przy czym wsie: Godzianów, Kawęczyn, Płyćwia i Zapady weszły w skład gminy Skierniewka, zaś Byczki i Lnisno do gminy Głuchów. W 1867 r. interesujące nas miejscowości zmieniły także przynależność powiatową, przechodząc z powiatu rawskiego do nowoutworzonego w tym roku powiatu skierniewickiego. Stan gminno-powiatowy utrzymał się aż do 1954 roku, z krótką przerwą w latach 1941-1945, kiedy to niemieckie władze okupacyjne wcieliły powiat skierniewicki do powiatu łowickiego. Natomiast gubernia warszawska zakończyła swoje istnienie w 1917 r., a jej miejsce w II Rzeczypospolitej zajęło województwo warszawskie. Realizując ustawę z dnia 9 kwietnia 1938, z dniem 1 kwietnia 1939 r. wydzielono obie gminy z całym powiatem skierniewickim, przyłączając do województwa łódzkiego (Dz. U. z 1938 r. Nr 27, poz. 240).

Herb guberni warszawskiej z lat 1869-1917.

Herb województwa warszawskiego z okresu II RP.

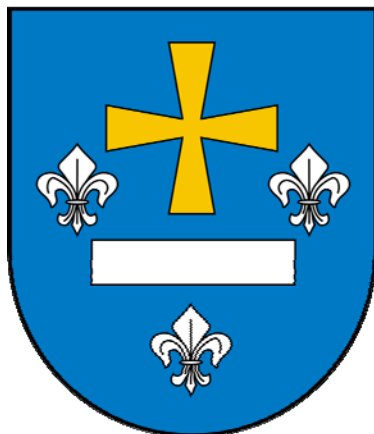

Herb województwa łódzkiego o okresu II RP.

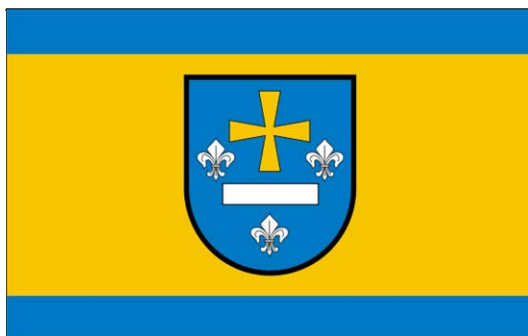
Dnia 29 września 1954 r. zniesiono gminy Skierniewka i Głuchów i utworzono w ich miejsce kilka gromad (Dz. U. z 1954 r. Nr 43, poz. 191). Jedną nich była, powstała na mocy uchwały nr 39/54 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi z dnia 4 października 1954 r., Gromada Godzianów. W jej skład weszły wsie: Byczki (przyłączone z gminy Głuchów), Godzianów,

Kawęczyn, Lnisno (przyłączone w 1958 r. z GRN Żelazna), Płyćwia i Zapady. Gromada funkcjonowała do końca 1972 r. Z dniem 1 stycznia 1973 r., jej miejsce zajęła nowopowstała Gmina Godzianów.

Herb Skierniewic od XVI w.

Flaga Skierniewic.

Gmina Godzianów została powołana do życia uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi, dnia 9 grudnia 1972 r., zgodnie z Ustawą z dnia 29 listopada 1972 r. o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych (Dz.U. 1972 nr 49 poz. 312). W skład Gminy weszły miejscowości należące w latach 1955-1972 do Gromady Godzianów, tj. wsie: Byczki, Godzianów, Kawęczyn, Lnisno, Płyćwia i Zapady. Początkowo Gmina znajdowała się w obrębie województwa łódzkiego i powiatu skierniewickiego, jednak w wyniku reformy likwidującej powiaty i zwiększającej ilość województw, z dniem 1 czerwca 1975 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 17, poz. 92), Gmina Godzianów weszła w skład nowoutworzonego województwa skierniewickiego. Znajdowała się tam do końca 1998 r., kiedy to w wyniku ostatniej reformy administracyjnej województwo to zostało zniesione, a Skierniewice na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. (Dz. U. z 1998 r. Nr 103, poz. 652) otrzymały status powiatu grodzkiego i razem z podległą im Gminą Godzianów, znalazły się z dniem 1 stycznia 1999 r. ponownie w województwie łódzkim.

Herb województwa łódzkiego z 2002 r.

Flaga województwa łódzkiego.

Flaga urzędowa województwa łódzkiego.

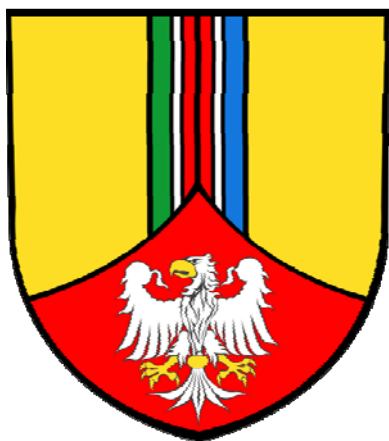
Herb powiatu skierniewickiego z 2004 r.

Herb powiatu rawskiego z 2003 r.

Flaga powiatu rawskiego.

Herb powiatu łowickiego z 2002 r.

Flaga powiatu łowickiego.

Herb Łowicza.

Flaga Łowicza.

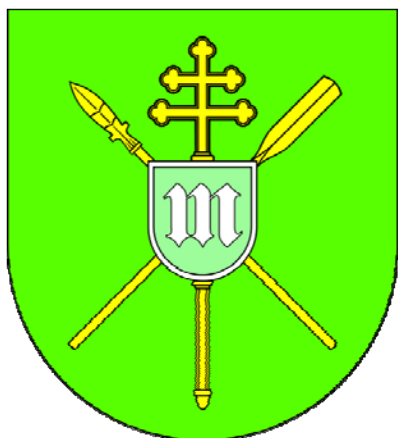
Współczesne herby gmin wiejskich: Lipce Reymontowskie, Maków i Słupia, graniczących z Gminą Godzianów. Gmina Głuchów herbu nie posiada.

Herb gminy Lipce Reymontowskie.

Herb gminy Słupia.

Herb gminy Maków.

Flaga gminy Maków.

II. Logo heraldyczne Gminy Godzianów

1. Motywy uwzględniane w procesie projektowania logo heraldycznego

Gmina Godzianów nigdy nie posiadała swojego herbu, heraldycznej pieczęci, czy innych podobnych symboli, a więc nie ma ona żadnych bezpośrednich samorządowych tradycji heraldycznych.

Przy tworzeniu logo heraldycznego Gminy Godzianów, nie można było również nawiązać do heraldyki szlacheckiej. Brak tu znaczących, choćby tylko lokalnie szlacheckich rodów, które trwale zapisałyby się w historii terenów Gminy, a tym samym, których elementy herbu, warto by było umieścić w projektowanym heraldycznym logo. Szlachty jest tu w ogóle bardzo niewiele, z rzadka tylko pojawiają się przedstawiciele bliżej nieokreślonych szlacheckich rodzin, pojedynczy zarządcy poszczególnych folwarków, niekiedy dożywotnicy na jakiś niewielkich częściach gruntów. Co prawda istnieje przekaz o powiązaniach wsi Lnisno (vel *Lnysno*, *Lnysczno*) ze szlachecką rodziną Leszczyńskich, wskazuje się na zbieżność nazwiska i nazwy wsi, ale informacje te są zbyt skąpe, niejednoznaczne i niewystarczająco potwierdzone źródłowo. Nie wiadomo też jakimż to herbem mieliby się owi Leszczyńscy pieczętować, a w przypadku tego nazwiska możliwych herbów jest wiele. Rejon Godzianowa ma oczywiście związki z mazowiecką linią Piastów, wynikłe z jego położenia w obrębie Księstwa Mazowieckiego, czy też precyzując, jego ziemi rawskiej. Ale i w przypadku Piastów mazowieckich, brak niejako osobistych powiązań z tym rodem (np. nie odnotowano tu jakiegś stałej ich siedziby, ani też jakiegoś szczególnego, związanego z nimi wydarzenia).

Zasadnym było pytanie, czy czerpać z heraldyki jednostek samorządowych, względem których dawniej lub dziś tereny dzisiejszej Gminy Godzianów były podporządkowane (Księstwo Mazowieckie, Księstwo Łowickie, ziemia, powiat i województwo rawskie, powiat łowicki i skierniewicki, województwo warszawskie, skierniewickie i łódzkie). Z jednej bowiem strony, związki z niektórymi jednostkami są oczywiste, niekiedy nawet kilkuwiekowe (np. z dobrami łowickimi), a więc nawiązanie do ich heraldyki (np. herb kapituły gnieźnieńskiej) było by zupełnie uzasadnione, a nawet wskazane. Z drugiej zaś, herby tych jednostek zawierają bardzo popularne godła, lub też budzą pewne wątpliwości, odnośnie ich zgodność z zasadami polskiej heraldyki samorządowej (np. herb powiatu skierniewickiego, czy łowickiego).

Nie znaleziono również jakiegoś szczególnego regionalnego podania, czy legendy, której wyjątkowość warta by była ujęcia w heraldycznym logo. Ciężko także znaleźć jakieś wspólne dla wszystkich miejscowości Gminy, a jednocześnie na tyle szczególne i doniosłe jednostkowe

wydarzenie historyczne, by stało się ono zasadnym motywem heraldycznym. Jeśli zaś spojrzeć na historię tych terenów szerzej, niewątpliwie na pierwszy plan wchodzi fakt zupełnej niegdyś dominacji własności kościelnej na ziemiach dzisiejszej Gminy Godzianów, a dokładnie wspomnianej już tu przynależności jej ziem do arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, w ramach dóbr łowickich, czy później tzw. Księstwa Łowickiego.

Sięgnięto także do nazwy miejscowej *Godzianów* i jej najstarszej znanej nam z 1359 r. formy *Goczonów*. Etymologia jest niejednoznaczna. Być może nazwa ta swój początek bierze od nazwy osobowej, np. mienia Godzian, Goczon (Godzon ?), które należałoby tłumaczyć jako „kogoś kto godzi”. Ale tu pojawia się kolejne pytanie, czy „godzi” w sensie „ranienia” np. włócznią lub mieczem, czy też „godzi” w sensie „pojednywania zwaśnionych stron”...

Nie było też możliwości nawiązania w logo heraldycznym do jakiegoś szczególnego, wykraczającego swym znaczeniem poza region zabytku architektury, czy też zabytku przyrody, gdyż takich obiektów w Gminie Godzianów nie znaleziono.

Podobnie też nie ujawniono żadnych historycznych osobistości (polityków, żołnierzy, naukowców, artystów itp.), które urodziłyby się na godzianowskiej ziemi, a jednocześnie były powszechnie znane, miały ogólnonarodowe znaczenie. Niemniej kilka wybitniejszych osób, ale już tylko lokalnie, w historii tych terenów odnotowano. Chyba najważniejszą z nich jest postać Grzegorza Skrobkowica (ok.1547-1613), pochodzącego z Godzianowa, profesora prawa Uniwersytetu Krakowskiego i rajcy miasta Krakowa.

Szukając motywów w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego, przy braku tradycji przemysłowych w Gminie, znaczące wydają się tradycje rolnicze (w tym m.in. uprawa lnu) i związane z nimi, sięgające początków XX w. tradycje ruchu ludowego, a w tym szczególnie międzywojennej wiejskiej spółdzielczości i konspiracyjnej działalności polityczno-wojskowej podczas II wojny światowej w ramach Stronnictwa Ludowego „Roch” oraz Batalionów Chłopskich. Na uwagę zasługują także tradycje edukacyjne Godzianowa, jak i obecna baza szkolna, szczególnie mocno rozbudowana, jak na niewielkie rozmiary i niezbyt dużą liczebność mieszkańców Gminy.

Herb kapituły krakowskiej
Z którą związany był św. Stanisław.

Ponieważ przeważająca większość mieszkańców Gminy jest wyznania rzymskokatolickiego, zaś sięgająca XIV w. parafia Godzianów, obejmuje swym obszarem niemal całą Gminę (jedynie wieś Lnisno przynależy do parafii Janisławice; obie parafie w dekanacie skierniewickim), rozważono uwzględnienie w logo jej patrona św. Stanisława, biskupa i męczennika oraz w mniejszym już stopniu św. Rocha, patrona młodego jeszcze (bo konsekrowanego w 1905 r.) kościoła parafialnego.

Szukając charakterystycznych dla rejonu Gminy Godzianów, a jednocześnie rzadko występujących w heraldyce motywów, które dobrze by tę jednostkę administracyjną identyfikowałyby, sięgnięto też do regionalnej etnografii, a dokładnie do bardzo charakterystycznego, wyraźnie odróżniającego się od innych łowickiego stroju.

Źródło: <http://strojeludowe.net>

Źródło: <http://kerwl.cba.pl>

Źródło: <http://www.powiat.lowicz.pl>

Źródło: <http://www.powiat.lowicz.pl>

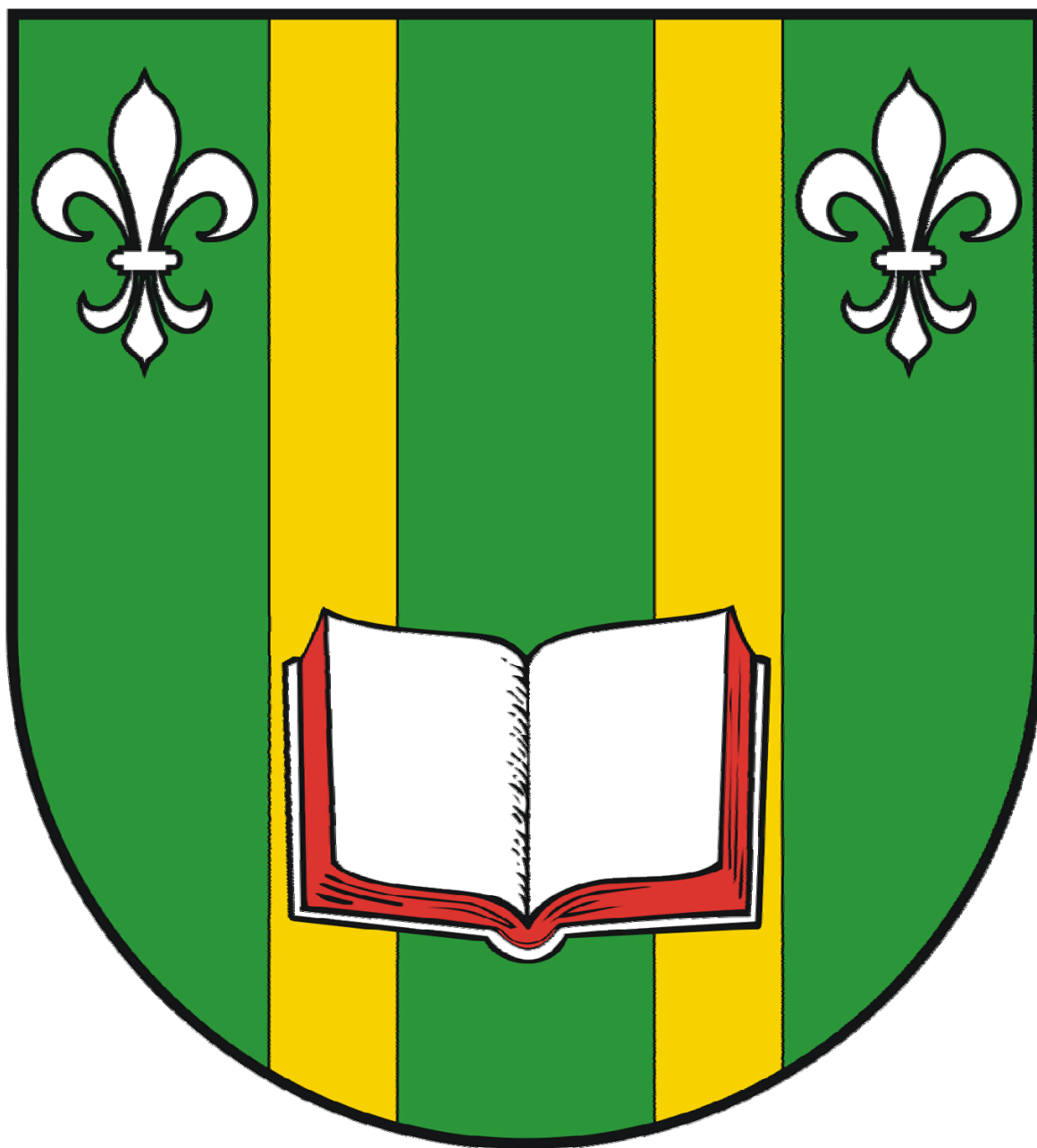

Źródło: <http://www.dialektologia.uw.edu.pl>

Ostatecznie przyjęto kilka podstawowych wersji logo heraldycznego Gminy Godzianów i kilkanaście ich odmian. Po zapoznaniu się ze wstępnymi projektami logo, Rada Gminy odrzuciła wersje uwzględniające: dawne tradycje uprawy lnu (symbolizowane przez kwiat lnu); patrona św. Rocha (symbolizowanego przez psa); tradycje ruchu ludowego (symbolizowane przez czterolistną koniczynę); nawiązanie do etymologii nazwy Gminy (połączone na znak zgody dłonie); specyficzne cięcie tarczy (trzema liliami w głowicy, uwzględniające łowickiego pasiaka). Jednocześnie radni zażyczyli sobie wprowadzenia do logo symboliki uwzględniającej tradycje edukacyjne Gminie (otwarta książka).

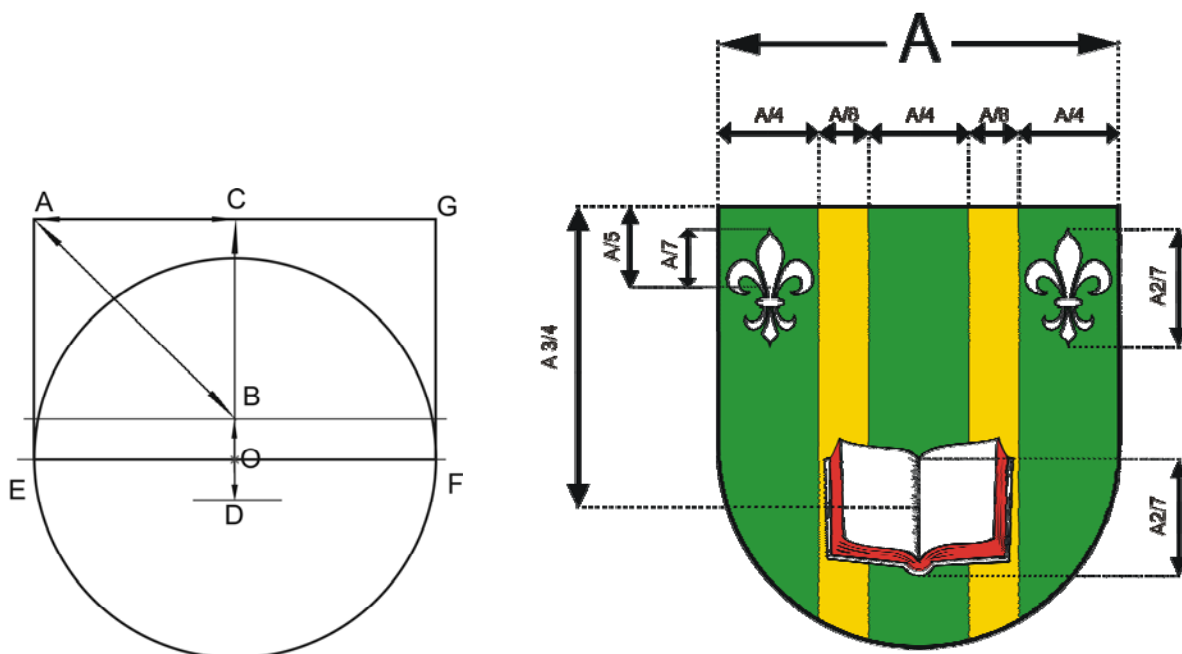
2. Wzorcowy wizerunek logo heraldycznego i jego wzorcowe blazonowanie

Blazonowanie: *Na tarczy typu hiszpańskiego w polu zielonym, dwa słupy zwężone złote, flankowane dwiema liliami srebrnymi w głowicy, na słupach w pępku tarczy księga otwarta srebrna, z kapitałką i brzegami bloku księgi czerwonymi.*

3. Wykreślenie tarczy i poglądowe wymiarowanie logo heraldycznego

Rysujemy poziomą linię prostą, do której dostawiamy dwa jednakowe kwadraty, tak, by miały wspólny bok CB . Bierzemy długość przekątnej kwadratu AB i odkładamy ją wzdłuż odcinka CB . Koniec odłożonej przekątnej wyznaczy punkt D . Utworzony w ten sposób odcinek DB dzielimy w połowie otrzymując punkt O , przez który prowadzimy prostą równoległą do odcinka AC . Z punktu O zataczamy łuk o promieniu równym długości boku kwadratu, czyli długości BC , tworząc w miejscu przecięcia się powstałego łuku z wcześniej wyznaczoną prostą (przechodzącą przez punkt O i równoległą do AC) punkt E oraz punkt F . Na koniec rysujemy z punktu A do punktu E odcinek (będzie on równoległy do odcinka CD), zaś przez punkt F odcinek do punktu G (również będzie on równoległy do odcinka CD).

4. Elementy składowe logo heraldycznego i ich symbolika

Zielona tarcza:

- zieleń to symbol przyrody, życia, odradzania się; tym samym jest to też symbol rolnictwa, które stanowi podstawę gospodarki Gminy (uprawa roli, przetwórstwo, hodowla, usługi rolnicze itp.), mającego tu bogate i różnorodne tradycje (m.in. uprawa lnu); aż 86% obszaru Gminy to użytki rolne (przy tylko 7% leśnych i innych), z dużą ilością gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej (występujących głównie w południowej części Gminy);
- zieleń to także kolor ruchu ludowego którego nieśmiałe początki można dostrzec w rejonie Godzianowa już w XVIII w. (w pewnym sensie tak można właśnie postrzegać tamtejsze supliki chłopskie); i który szczególnie rozwijał się na godzianowskiej ziemi w I połowie XX w. pod postacią działalności: kulturalnej (m.in. Orkiestra Dęta od 1909 r., Drużyna Teatralna od 1915 r.), spółdzielczej (np. Stowarzyszenie Budowlane „Pustak” od 1918 r., Spółdzielnia Spożywców od 1919 r., Spółdzielnia Mleczarska od 1926 r., Spółdzielcza Piekarnia od 1934 r. i Spółdzielczy Młyn od 1937), innej społecznej (np. Kółko Rolnicze od 1913 r., Ochotnicza Straż Pożarna od 1918 r., Koło Gospodyń Wiejskich od 1927 r., Ognisko Matki i Dziecka – przedszkole od 1933 r.), politycznej (np., Koło Młodzieży Wiejskiej od 1918 r., Koło Polskiego Stronnictwa Ludowego od 1922 r., Koło Młodzieży Wiejskiej RP „Wici” od 1928 r., uczestnictwo podczas II wojny światowej w strukturach Stronnictwa Ludowego „Roch”, także tzw. Zielonego Krzyża, czy wreszcie goszczenie około 30-osobowej wojewódzkiej narady Batalionów Chłopskich, odbytej w Godzianowie końcem 1944 r.) oraz działalności edukacyjnej i wojskowej (o tych szerzej w dalszej części przedstawiania symboliki).

Zielone pole tarczy i dwa słupy zwężone złote:

- łącznie stanowią one nawiązanie do grupy wzorów charakterystycznych dla ludowego stroju łowickiego, szczególnie zaś kobiecych spódnic i zapasek (patrz s. 16-17),
- wskazanie na ów strój ma także symbolizować dawną przynależność ziem Gminy do dóbr łowickich, kasztelanii, a w późniejszym okresie Księstwa Łowickiego;
- złote słupy są odniesieniem do złotych pasów w herbie województwa łódzkiego (patrz s. 11), pod które Gmina współcześnie podlega;

Srebrna otwarta księga:

- symbolizuje bogate tradycje edukacyjno-oświatowe na terenach Gminy, począwszy od szkoły parafialnej istniejącej być może już w okresie wczesnonowożytnym (miejscowy organista uczył głównie czytania, śpiewu oraz służenia do mszy); poprzez szkołę elementarną za czasów Komisji Edukacji Narodowej; późniejsze XIX-wieczne szkoły ze świeckim nauczycielem, opłacanym z wiejskich składek; strajk szkolny jesienią 1905 r. (uczniowie zniszczyli rosyjskie podręczniki i zażądali nauki w języku polskim); powstanie grupy teatralnej w 1915 r.; kursy

dokształcające dla dorosłych od 1928 r., a potem tzw. Uniwersytet Powszechny (Godzianów był w okresie międzywojennym jednym z większych ośrodków szkolnictwa powszechnego na wsi); tajne nauczanie podczas II wojny światowej (w oparciu o struktury Tajnej Organizacji Nauczycielskiej), najpierw w ramach szkoły podstawowej (zakazane przedmioty jak: historia, geografia i język polski), od 1941 r. także tajnego gimnazjum, a od 1944 również tajnego liceum; Wiejskie Ognisko Muzyczne z 1948 r. (pierwszą tego typu w Polsce eksperymentalną jednostkę Ludowego Instytutu Muzycznego); dzisiejszą szkołę podstawową i gimnazjum jako Zespół Szkół Ogólnokształcących oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych (liceum ogólnokształcące, liceum profilowane, technikum informatyczne i logistyczne oraz policealna szkoła zawodowa dla dorosłych w m.in. z takimi kierunkami jak technik informatyk, czy technik obsługi turystycznej).

- upamiętnia pochodzącą z Godzianowa postać Grzegorza Skrobkowica (ok.1547-1613), syna Macieja, profesora prawa Uniwersytetu Krakowskiego i rajcy miasta Krakowa; bodaj najwybitniejszą postać historyczną, urodzoną na terenie dzisiejszej Gminy Godzianów.

Czerwień kapitałki i brzegów bloku księgi:

- nawiązuje do barwy tarczy herbu powiatu skierniewickiego i do jednej z dwóch barw tarczy herbu województwa łódzkiego (patrz s. 11), a więc do współczesnych nadrzędnych dla Gminy Godzianów jednostek administracyjnych;
- nawiązuje także do barwy tarczy herbu Księstwa Mazowieckiego (a dokładnie do dwóch z czterech pól tegoż herbu), do barwy tarczy herbu powiatu rawskiego i herbu województwa rawskiego oraz herbu międzywojennego województwa warszawskiego, a więc do herbów dawnych nadrzędnych dla Gminy Godzianów jednostek administracyjnych;
- czerwień z bielą to luźne nawiązanie do założonej podczas I wojny światowej, godzianowskiej komórki tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej;
- czerwień z bielą to także symbol uczestnictwa mieszkańców rejonu Godzianowa w zbrojnej działalności konspiracyjnej podczas II wojny światowej, przede wszystkim w ramach Batalionów Chłopskich, gdzie niektóre osoby zajmowały nawet powiatowe stanowiska dowódcze (np. komendanta Batalionów Chłopskich obwodu skierniewickiego), w mniejszym zaś stopniu Armii Krajowej;
- w przeszłości barwienie brzegów bloku rękopiśmiennej księgi na kolor czerwony (lub złoty), stanowiło element zdobniczy, a w przypadku późniejszych wydawanych książek, wskazywało na ekskluzywność wydania.

Dwie lilie srebrne:

- lilie zostały zapożyczone z herbu kapituły gnieźnieńskiej (patrz s. 6), jako symbol kilkuwiekowej (co najmniej od I połowy XIV do końca XVIII w.) przynależności gospodarczej ziem gminy Godzianów do arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, w ramach jego kompleksu łowickich dóbr (tzw. Księstwa Łowickiego); użycie dwóch lub trzech lilii w dawnej heraldyce municypalnej, czy też współczesnej heraldyce samorządowej, jako symbol związków z arcybiskupstwem gnieźnieńskim, nie jest motywem rzadkim, by wymienić tu choćby m.in. herb: Skierniewic – miasta na prawach powiatu; pow. bełchatowski; gminy Chąsno, gminy Kocierzew Południowy, gminy Nieborów - pow. łowicki; gminy Sitkówka-Nowiny - pow. kielecki; gminy Piątek - pow. łęczycki; gminy Uniejów - pow. poddębicki; gminy Turek pow. turecki; gminy Krasocin – pow. włoszczowski; gminy Głowno - pow. zgierski.

Kościół w Godzianowie. Źródło: <http://www.panoramio.com>

5. Barwy logo heraldycznego

5.1 Podstawowe zasady używania barw w heraldyce i ich obecność w logo

Wykonując logo heraldyczne należy stosować barwy akceptowane przez tradycję heraldyczną. Polska heraldyka dopuszcza do stosowania bardzo niewiele tynktur, gdyż mamy ich jedynie siedem: dwa metale – złoto (wzgl. barwa ciemnożółta) i srebro (wzgl. biel) oraz cztery kolory – czerwień, błękit, zieleń i czerń. Niekiedy dopuszcza się także stal (szary), sporadycznie też brąz (brunatny) i purpurę. Istnieje także pojęcie tzw. barwy „naturalnej”, którą należy stosować jedynie w ściśle uzasadnionych przypadkach (np. dla ludzkiego ciała jest to barwa cielista). Inne tynktury pojawiające się w nowożytnej heraldyce, szczególnie anglosaskiej (m.in. kolory brudne – ang. „stains”), nie mają tradycji w polskiej heraldyce, więc trzeba ich unikać.

Należy przestrzegać także zasady heraldycznej alternacji, która generalnie zakazuje położenia koloru na kolor, czy metalu na metal. Wyjątkiem jest barwa czarna, której można używać w każdej konfiguracji. Dopuszcza się jednak, niekiedy nawet znaczne, odstępstwa od tych reguł, choć musi to być uzasadnione rzeczywistą i istotną naturą graficzną użytych elementów heraldycznego logo, koniecznością wystąpienia konkretnej symboliki (dokładnie takiej, a nie innej) lub wynikać z tradycji historycznej.

Poniżej zostały podane oznaczenia barw użytych w logo heraldycznym Gminy Godzianów, w oparciu o system RGB i CMYK. Na wybór barw i ich tonację miały wypadkowo wpływ:

- barwy charakterystycznych łowickich pasiaków;
- barwy (i tonacje tych barw) w herbie województwa łódzkiego;
- barwy herbu kapituły gnieźnieńskiej;
- barwy ruchu ludowego i spółdzielczości;
- heraldyczna symbolika poszczególnych barw;
- pospolita symbolika poszczególnych barw;
- ogólne tradycje barw w polskiej heraldyce samorządowej;
- ogólne zalecenia I Krakowskiego Kolokwium Heraldycznego w 2000 r.;
- ogólne zalecenia Komisji Heraldycznej odnośnie stosowania barw w heraldyce samorządowej;
- zalecany przez międzynarodowe środowisko heraldyczne Standard Heraldic Colours;
- całościowy zamysł kompozycji herbu.

		
ZŁOTA (w zastępstwie CIEMNOŻÓŁTA) (R-255 G-215 B-0) (C-0 M-15 Y-100 K-0)	SREBRNA (w zastępstwie BIAŁA) (R-255 G-255 B-255) (C-0 M-0 Y-0 K-0)	
		
ZIELONA (R-0 G-150 B-0) (C-90 M-0 Y-100 K-0)	CZERWONA (R-255 G-0 B-0) (C-0 M-100 Y-100 K-0)	CZARNA (R-0 G-0 B-0) (C-0 M-0 Y-0 K-100)

5.2 Uniwersalna heraldyczna symbolika barw

Każda z heraldycznych barw niesie sobą uniwersalną symbolikę, która jednocześnie przedkłada się na konkretną charakterystykę Gminy Godzianów.

Złoto (jego odpowiednikiem jest kolor ciemnożółty) symbolizuje w heraldyce m.in. takie przymioty jak: wzniosłość (wielkość), wiedzę, mądrość, sprawiedliwość, życzliwość, szlachetność, bogactwo. Złoto jest również symbolem Słońca i światła, te zaś symbolizuje: Boga, życie, wysoki autorytet.

W kontekście Gminy Godzianów, barwa ta może więc symbolizować:

- bogactwo Gminy, jakim są niewątpliwie dobre jakościowo gleby;
- wiedzę, jaką jest szczególnie rozwinięte na terenie Gminy szkolnictwo;
- mądrość, jaką niosą ze sobą tradycje spółdzielczości na terenie Gminy;
- sprawiedliwość w sposobie zarządzania Gminą;
- życzliwość i szlachetność dzisiejszych mieszkańców Gminy.

Srebro (jego odpowiednikiem jest kolor biały) symbolizuje w heraldyce m.in. takie cnoty jak: czystość, uczciwość, niewinność, szlachetność natury, szczerłość. Symbolizuje również pokój. Niekiedy srebru przypisywane są także przymioty złota, np. bogactwo, mądrość i sprawiedliwość. Srebro jest też symbolem Księżyca, a więc wspólnie ze złotem symbolizuje pełną dobę. Jest też symbolem wody.

W kontekście Gminy Godzianów, barwa ta może więc symbolizować:

- czystość intencji, uczciwość, szlachetność natury, czy szczerłość współczesnych mieszkańców Gminy, zarówno jeśli chodzi o ich wzajemno-wewnętrzne stosunki, jak i relacje z ludźmi pochodzącymi z zewnątrz, jedynie tymczasowo odwiedzającymi Gminę, np. gośćmi, agroturystami, inwestorami itp.;
- różne ciekły wodne na terenie Gminy.

Zieleń w heraldyce symbolizuje wiele pozytywnych stanów ducha i ciała, postaw i zachowań m.in.: radość/wesołość, szczęście, zdrowie, żywotność, grzeczność i kurtuazję, nadzieję i honor.

W kontekście Gminy Godzianów, barwa ta może więc symbolizować:

- wszystkie powyższe cechy i określenia w odniesieniu do współczesnych mieszkańców Gminy;
- a dodatkowo też nadzieję i honor w odniesieniu do dawnych mieszkańców Gminy, którzy wbrew przeciwnościom losu, czy panującym systemom, nigdy nie poddawali się w codziennej walce o przetrwanie, o lepsze jutro; i którzy w okresie największej próby, jaką były lata II wojny światowej, z narażeniem życia spełniali swój ludzki, jaki i obywatelski obowiązek.

Czerwień jest barwą najsilniej działającą na wzrok, bodaj najlepiej widoczną, przyciągającą uwagę, pobudzającą do działania. W heraldyce symbolizuje żywotność (zapewne przez skojarzenia z barwą krwi), twórczą naturę, płodność, miłość i namiętność, męstwo, waleczność, odwagę, służbę ojczyźnie i wylanie krwi w walce o jej dobro. Cechy te podświadomie wyzwalane są w obliczu czerwieni. Czerwień jest także symboliką ognia i bogactwa.

W kontekście Gminy Godzianów, barwa ta może więc:

- nawiązywać do osoby św. Stanisława (ok.1030–1079) biskupa krakowskiego i męczennika, jednego z głównych patronów Polski, ale też patrona parafii rzymskokatolickiej w Godzianowie, której początki sięgają co najmniej XIV w.;
- ogólnie odnosić się do chrześcijaństwa, jako religii wyznawanej przez przeważającą większość mieszkańców Gminy, gdyż czerwień symbolizuje Krew Odkupiciela (Syna Bożego);
- upamiętniać mieszkańców Godzianowa, którzy zbrojnie walczyli za ojczyznę (przede wszystkim w okresie II wojny światowej).

Czerń w logo heraldycznym Gminy Godzianów występuje tylko w konturach tarczy oraz konturach poszczególnych elementów godła. W heraldyce barwa ta również ma swoją symbolikę (jest nią m.in. żałoba, rozpacz, pokora, powaga, rozsądek i rozwaga; jest też symbolem ziemi), jednak jej tylko konturowe użycie w omawianym logo heraldycznym, nie pozwala przypisać tej barwie jakiegoś symbolicznego dla logo heraldycznego Gminy Godzianów znaczenia.

5.3 Dopuszczalne zakresy tonalne barw logo heraldycznego

Zarówno w Polsce, a w jeszcze większym stopniu na Zachodzie, podejmowane są próby ścisłego skodyfikowania poszczególnych barw heraldycznych, wg współrzędnych danego systemu standaryzacji barw, np.: RGB, CMYK, Pantone. Można jednak postawić pytanie, czy ściśle określenie tonu barwy jest uzasadnione. Wg autorów niniejszego opracowania, pewien

zakres tonalny danej barwy powinien być w heraldyce przestrzegany, ale z drugiej strony, nie może to być zakres zbyt wąski. Tym bardziej też nie powinno się forsować tylko i wyłącznie jednego konkretnego tonu dla danej barwy. Pogląd taki uzasadnia heraldyczna tradycja. Przecież np. XV-wieczny rzemieślnik z rejonu Nowego Sącza, wykonujący tarczę np. z herbem Leliwa, nie mógł mieć identycznego barwnika do uzyskania takiego samego błękitu, jak wykonujący w tym samym momencie taki sam herb np. rzemieślnik z rejonu Skierniewic. Systemu standaryzacji barw nie było, a uzyskane przez nich błękity musiały być różne, co zresztą potwierdza wiele zachowanych po dziś dzień zabytków, nawet jeśli uwzględnimy ewentualne zmiany tonacji barwy wywołane upływem czasu.

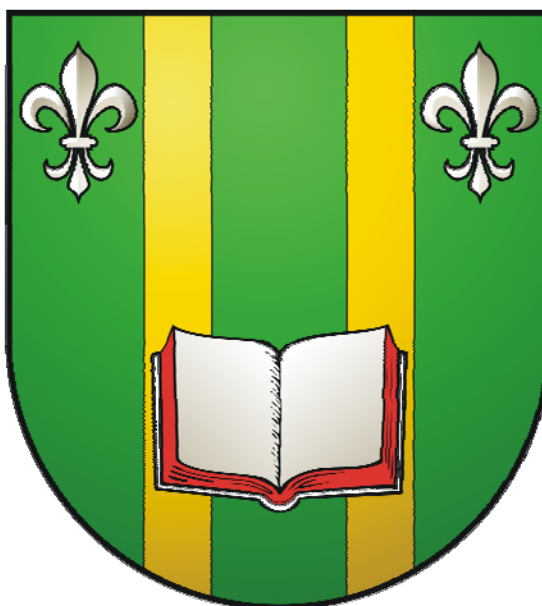
Heraldyce od wieków dopuszcza i szeroko praktykuje różnorodność artystyczną w przedstawianiu wizerunków obiektów heraldycznych, w tym także jego barw. Jedną z częstszych technik jest stosowanie barw tonowanych, dla uzyskania np. efektu przestrzenności, głębi wizerunku, czy specyficznego oświetlenia. W takich przypadkach elementy danego obiektu heraldycznego mogą mieć daną barwę przechodzącą od ciemnej do jasnej, jednak w opisie herbu te artystyczne zabiegi są zawsze pomijane, a przykładowa barwa określana tak, jakby była w całości jednolita. Sposób zastosowania tonalnych przejść zależy od artysty, użytej techniki i plastycznego medium.

Dlatego mimo użycia we wzorcu logo heraldycznego Gminy Godzianów konkretnych tonacji wg systemu RGB lub CMYK, uprawnione jest również używanie nieco innych koordynatów poszczególnych barw, szczególnie zaś w sytuacji, kiedy będzie tego wymagał, czy wręcz narzucał to, np.: materiał na którym herb będzie się znajdował, użyta technika plastyczna, sposób elektronicznej reprodukcji itp. Trzeba jedynie pamiętać, by uzyskane barwy za bardzo nie odbiegały od tych wzorcowych, by były generalnie z nimi zbieżne. Niezachowanie tych wytycznych, może bowiem po pewnym czasie skutkować funkcjonowaniem w obiegu publicznym logo heraldycznych w bardzo wielu różnych odmianach barw, co przy skrajnie różniących się ich tonacji, może sugerować, że mamy tu do czynienia nawet z różnym rodzajem barw, a tym samym jakimiś odmianami heraldycznego logo.

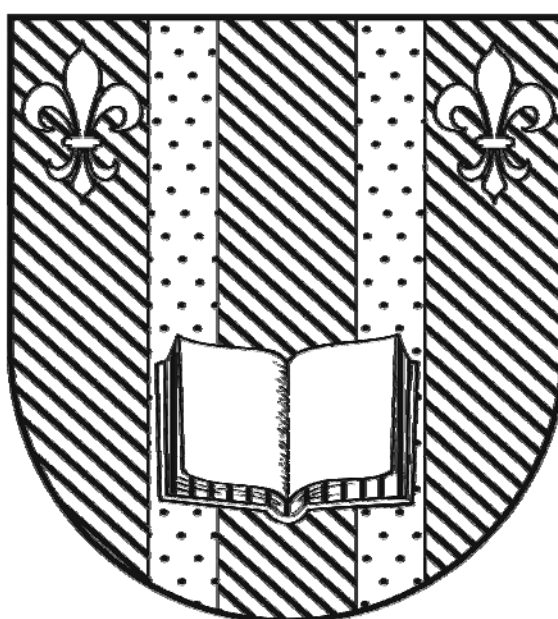
6. Różne przedstawienia logo heraldycznego

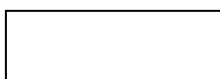
6.1 Logo heraldyczne w barwach tonowanych

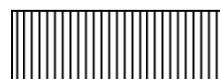
6.2 Szrafowanie logo heraldycznego

ŻÓŁTA (ZŁOTO)

BIAŁA (SREBRO)

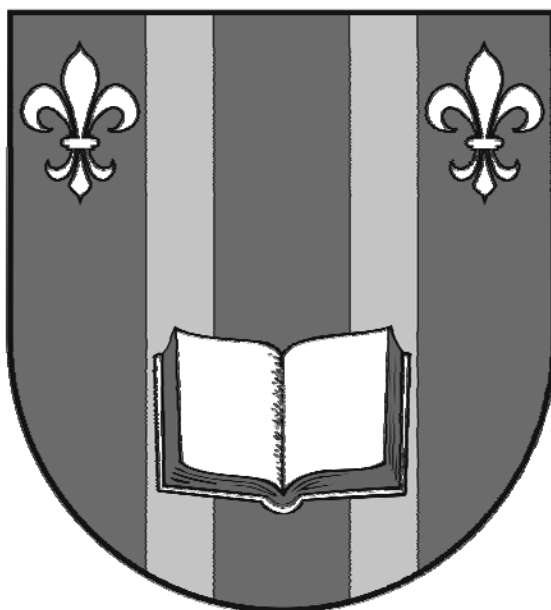

CZERWONA

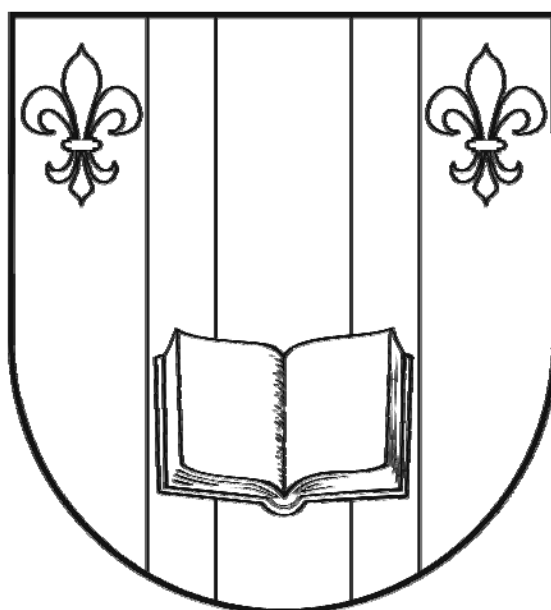

ZIELONA

6.3 Logo heraldyczne w odcieniach szarości

6.4 Wersja konturowa logo heraldycznego

III. Logo napieczetne Gminy Godzianów

Na podstawie logo heraldycznego Gminy Godzianów, zostało zaprojektowane logo napieczętne, którego opis brzmi:

W polu okrągłego logo wersja konturowa godła logo heraldycznego Gminy Godzianów, a na otoku majuskułny napis: GMINA GODZIANÓW, rozdzielony dwoma dywizorami (o motywie krzyża złożonego z czterech rombów) ułożonymi w pas; zewnętrzna bordiura otoku ozdobiona na całym obwodzie perłkowym łańcuszkiem o drobnych wydłużonych oczkach.

Wyściowa średnica logo napieczętne min. 36 mm.

Wzorcowy wizerunek logo heraldycznego Gminy Godzianów.

IV. Weksylia Gminy Godzianów

1. Poziome weksylium (flaga)

Na zielonym prostokątnym płacie o proporcjach 5:8 w polu słupa środkowego pas biały, flankowany z obu stron pasami żółtymi. Wszystkie pasy o szerokości $\frac{1}{8}$ dłuższego boku weksylium, odstępy pomiędzy pasami o szerokości $\frac{1}{32}$ dłuższego boku weksylium. Poszczególne barwy zostały zaadoptowane z logo heraldycznego Gminy Godzianów, przy czym: barwa zielona z barwy tarczy logo; żółte pasy jako nawiązanie do dwóch słupów zwężonych złotych, zaś pas biały jako odniesienie do srebrnej księgi oraz obu lilii.

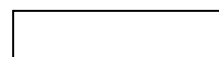
Wzorcowy wizerunek poziomego weksylium Gminy Godzianów.

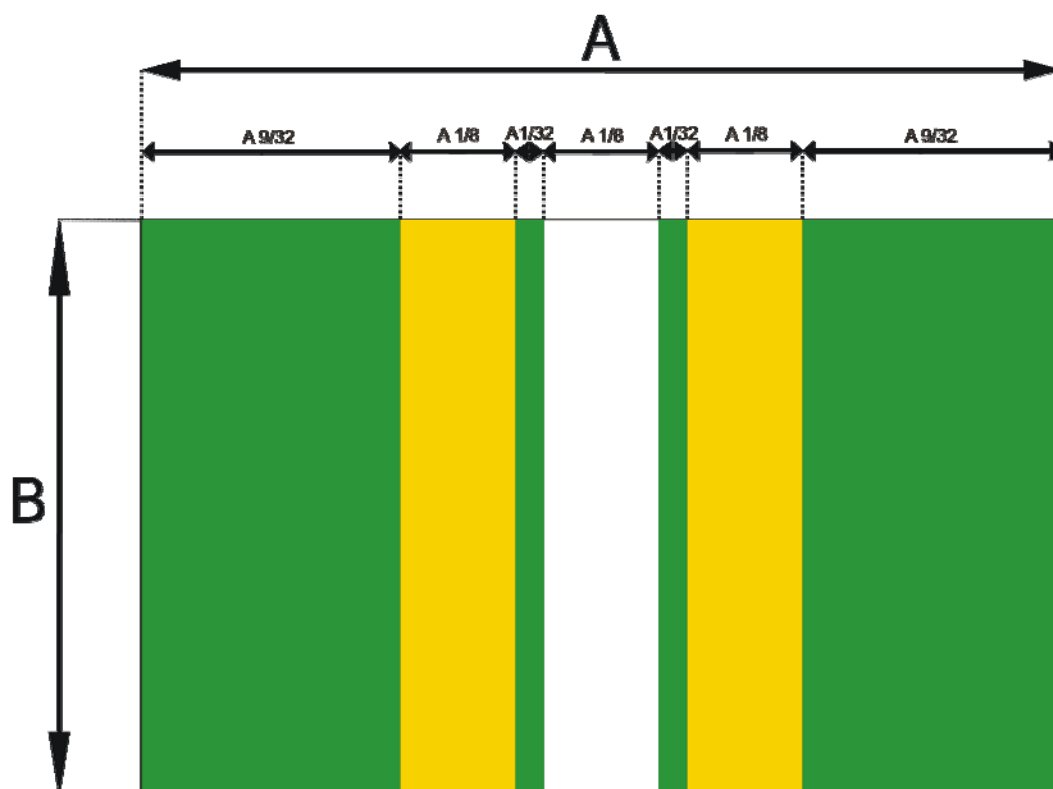
ZIELONA
(R-0 G-150 B-0)
(C-90 M-0 Y-100 K-0)

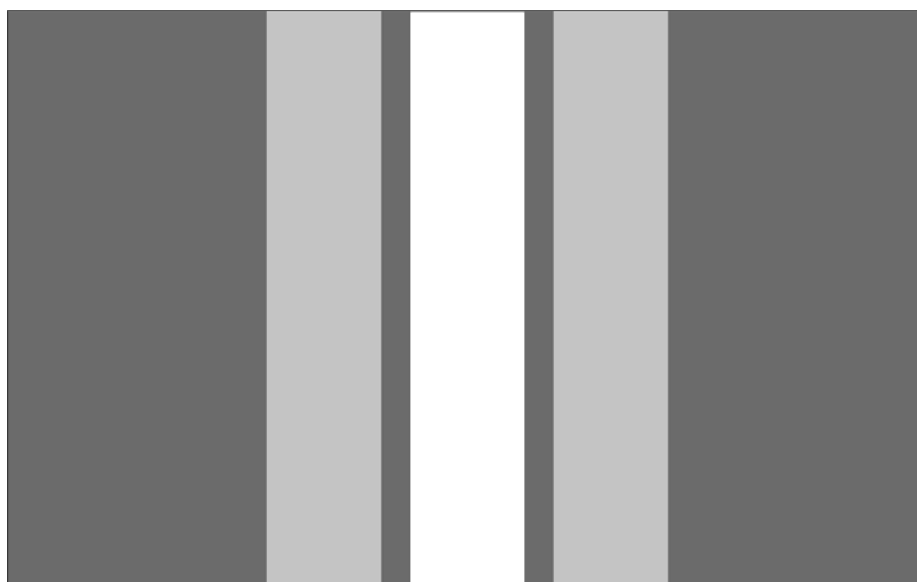
ŻÓŁTA
(R-255 G-215 B-0)
(C-0 M-15 Y-100 K-0)

BIAŁA
(R-255 G-255 B-255)
(C-0 M-0 Y-0 K-0)

Wymiarowanie poziomego weksylium Gminy Godzianów.

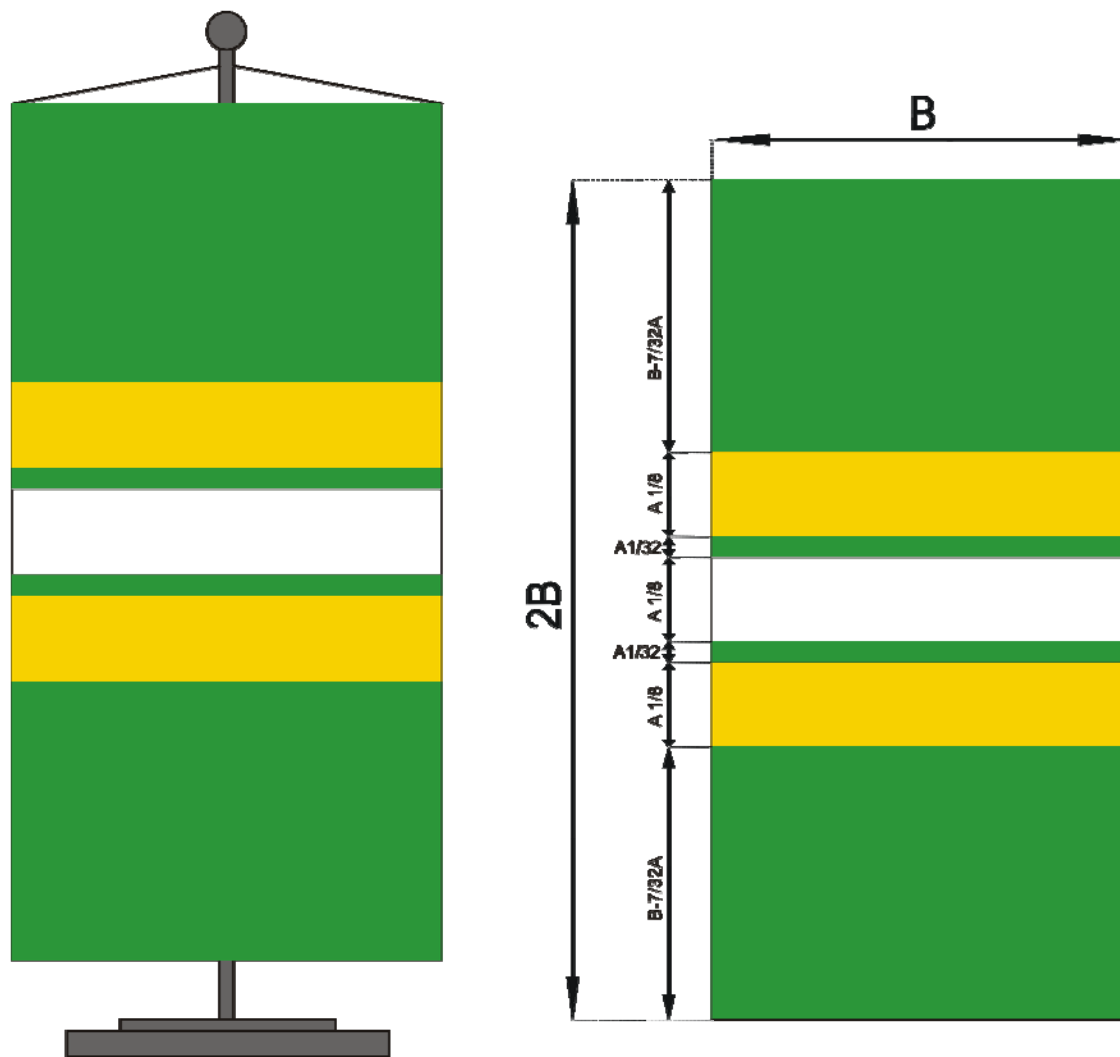

Przedstawienie poziomego weksylium Gminy Godzianów w odcieniach szarości.

2. Pionowe weksylium Gminy Godzianów

Pionowe weksylium jest pochodną weksylium poziomego w układzie pionowym o stosunku szerokości do długości wynoszącym 1:2.

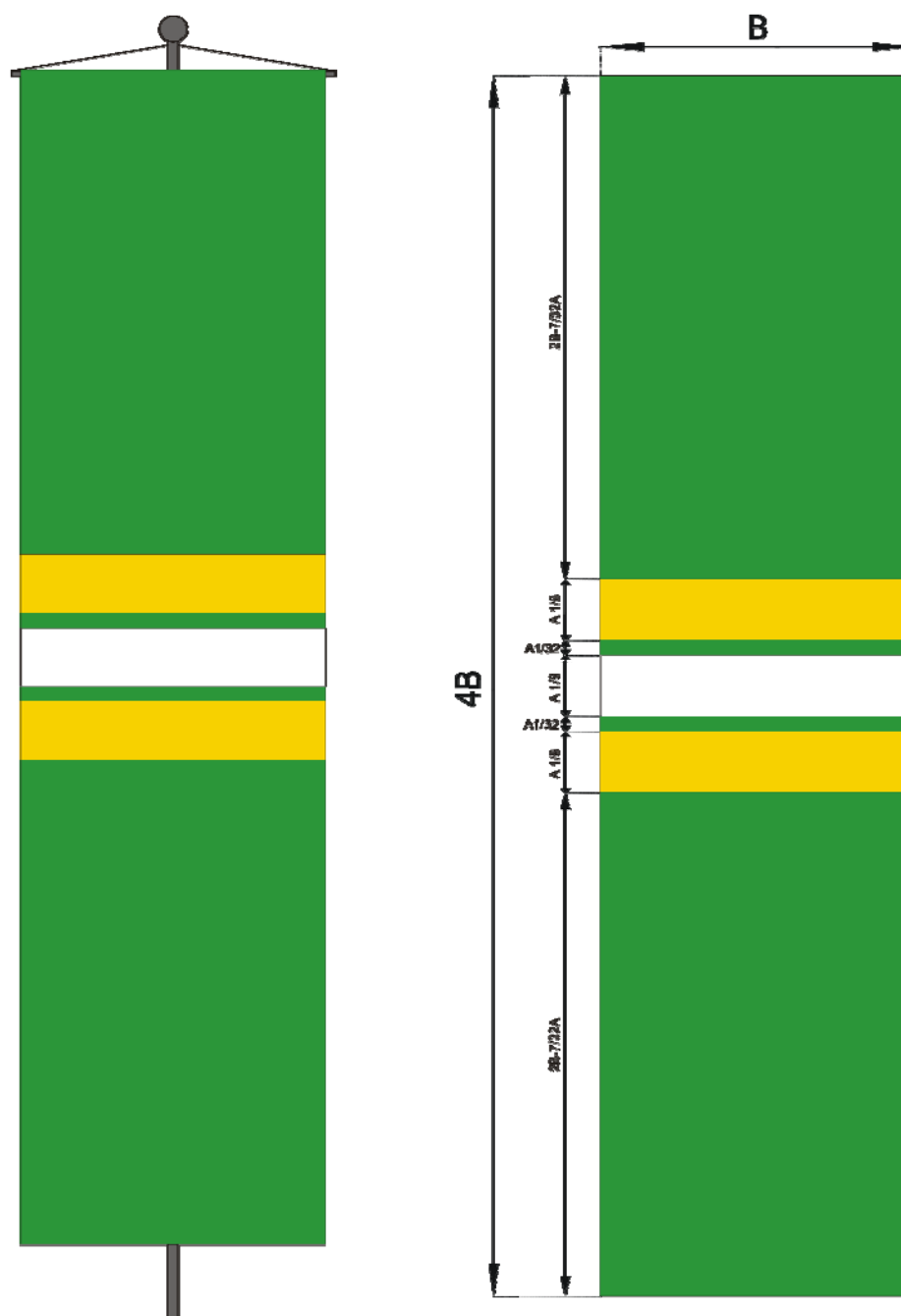

Wzorcowy wizerunek pionowego weksylium Gminy Godzianów i jego wymiarowanie.

3. Pionowe wydłużone weksylium (baner) Gminy Godzianów

Jest to rodzaj weksylium w układzie pionowym, dla którego możemy stosować różną długość (w zależności od wysokości masztu lub budynku, na którym ma być eksponowany). Zazwyczaj stosunek szerokości do długości wydłużonego weksylium waha się od 1:4 do 1:8.

Wzorcowy wizerunek pionowego wydłużonego weksylium Gminy Godzianów
w proporcji 1:4 i jego wymiarowanie.

V. Wybrane pozycje źródłowe

Akty prawne odnoszące się do samorządowej heraldyki i weksylologii

Ustawa o odznakach i mundurach z 21.12.1978 r., Dziennik Ustaw z 1978 r., nr 31, poz. 130 (z późn. zm.: Dz. U. z 1998 r. Nr 162 poz. 1126; Dz. U. z 2000 r. nr 12 poz. 136, nr 120 poz. 1268; Dz. U. z 2001 r. nr 123 poz. 1353; Dz. U. z 2009 r. nr 92 poz. 753).

Ustawa o samorządzie gminnym z 8.03.1990 r., Dziennik Ustaw z 1990 r., nr 16, poz. 95 (tj. Dz. U. z 2001 r. nr 142 poz. 1591 z późn. zm.: Dz. U. z 2002 r. nr 23 poz. 220, nr 62 poz. 558, nr 113 poz. 984, nr 153 poz. 1271, nr 214 poz. 1806; Dz. U. z 2003 r. nr 80 poz. 717, nr 162 poz. 1568; Dz. U. z 2004 r. nr 102 poz. 1055, nr 116 poz. 1203, nr 167 poz. 1759; Dz. U. z 2005 r. nr 172 poz. 1441, nr 175 poz. 1457; Dz. U. z 2006 r. nr 17 poz. 128, nr 175 poz. 1457, nr 181 poz. 1337; Dz. U. z 2007 r. nr 48 poz. 327, nr 138 poz. 974, nr 173 poz. 1218; Dz. U. z 2008 r. nr 180 poz. 1111, nr 223 poz. 1458; Dz. U. z 2009 r. nr 52 poz. 420, nr 157 poz. 1241, Dz. U. z 2010 r. Nr 28 poz. 142 i 146, nr 40 poz. 230).

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa z 30.12.1998 r., Dziennik Ustaw z 1998 r., nr 162, poz. 1126, art. 5-6.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 27.07.1999 r., w sprawie Komisji Heraldycznej, Dziennik Ustaw z 1999 r., nr 70, poz. 779.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 20.01.2000 r. w sprawie powołania Komisji Heraldycznej, Dziennik Ustaw z 2000 r., nr 6, poz. 83.

Opracowania o tematyce heraldyczno-weksylologicznej

Adamczewski Marek, *Miejsce albumu herbów miast Królestwa Polskiego z 1847 r. w polskiej heraldyce miejskiej*, [w:] *Herby miast polskich w okresie zaborów (1772-1918). Materiały sesji naukowej, Włocławek, 5-6 grudnia 1996 r.*, pod red. Stefana Kuczyńskiego, Włocławek 1999, s. 109-130

Ars heraldica. Współczesna sztuka heraldyczna w Polsce (katalog wystawy), Wyd. DiG, Warszawa 1995

Boniecki Adam, *Herbarz polski. Cz. 1: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. I-XVIII, Warszawa 1899-1913

Chomicki Antoni, *Herby miast i ziem polskich*, Warszawa 1939

- Drelicharz Wojciech, *Wnioski I Krakowskiego Kolokwium Heraldycznego*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Heraldycznego”, 2000, nr 20, s. 39-43
- Drelicharz Wojciech, Piech Zenon (red.), *II Krakowskie Kolokwium Heraldyczne. Pieczęcie herbowe – herby na pieczęciach*, pr. zb., Wyd. DiG, Warszawa 2011
- Drelicharz Wojciech, Piech Zenon, *Dawne i nowe herby Małopolski*, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2004
- Drelicharz Wojciech, Piech Zenon (red.), *Współczesna heraldyka samorządowa i jej problemy*, Oficyna Cracovia, Kraków 2000
- Dudziński Paweł, *Alfabet heraldyczny*, Diogenes, Warszawa 1997
- Gajl Tadeusz, *Herbarz polski. Od średniowiecza do XX wieku*, Wyd. L&L, Gdańsk 2007
- Gorczyński Jan Aleksander, *Kleynoty abo herby państwa y rycerstwa powiatow y miast głównych Korony Polskiej y W. X. L. według obyczajów dla pamięci łacnieyszej położone*, Kraków 1630
- Gumowski Marian, *Handbuch der polnischen Heraldik*, Graz 1969
- Gumowski Marian, *Handbuch der polnischen Siegelkunde*, Graz 1966
- Gumowski Marian, *Herbarz miast polskich*, Warszawa 1960
- Gumowski Marian, *Herby i pieczęcie wsi wielkopolskich*, „Roczniki Historyczne”, t.13: 1937, s. 61-80
- Gumowski Marian, *Herby miast województwa warszawskiego*, „Miesięcznik Heraldyczny”, t.15: 1936, t.16:1937, t.17:1938
- Gumowski Marian, *Najstarsze pieczęcie miast polskich XIII i XIV wieku*, Rocznik Towarzystwa Naukowego w Toruniu, R.62, z.2, Toruń 1960
- Gumowski Marian, Haisig M., Mikucki S., *Sfragistyka*, Warszawa 1960
- Heymowski Adam, *Mały słownik heraldyczny, czyli blazonowanie po Polsku*, [w:] *Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej*, t. X, Wyd. DiG, Warszawa 2005, s. 177-240
- Kamocki Franciszek, *Dziwolaży heraldyczne*, Warszawa 1916
- Kochanowski Jan Karol, *O heraldyce, czyli o znajomości herbownictwa*, Warszawa 1902
- Kuczyński Stefan K., *Polskie herby ziemskie. Geneza, treści, funkcje*, Warszawa 1993
- Malinowski Norbert Eugeniusz, *Heraldyka to jest nauka o herbach zawierająca wykład teorii heraldyki powszechnéj z najlepszych źródeł zebrany, teorię heraldyki polskiej, [...] jako też rys literatury i słownik wyrazów technicznych powyżéj wymienionych umiejętności*, Warszawa 1841
- Miasta polskie w tysiącleciu*, prac. zb. pr. Mateusza Siuchnińskiego, przy udziale Mariana Haisiga, Zygmunta Wdowiszewskiego i Mariana Gumowskiego, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków, t.1965 i t. II 1967
- Oswald Gert, *Lexikon der Heraldik*, VEB Bibliographisches Institut, 1984
- Plewko Andrzej, Wanag Józef, *Herbarz miast polskich*, Arkady, Warszawa 1994

- Seroka Henryk, *Podstawy rozwoju heraldyki samorządowej III Rzeczypospolitej*, "Biuletyn Polskiego Towarzystwa Heraldycznego", 1998, nr 18, s. 11-13
- Seroka Henryk, *O problemach współczesnej heraldyki samorządowej*, [w:] *Polskie tradycje samorządowe a heraldyka*, pod red. P. Dymela, Lublin 1992, s. 127-136
- Skupieński Krzysztof, Weiss Anzelm, *Polska heraldyka kościelna*, Wyd. DiG, Warszawa 2004.
- Szymański Józef, *Nauki pomocnicze historii*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Znamierowski Alfred, *Insignia, symbole i herby polskie. Kompendium*, Warszawa 2003
- Zbiory pieczęci w Polsce*, pr. zb. pod red. Zenona Piecha i Wojciecha Strzyżewskiego, Wyd. DiG, Warszawa 2009

Archiwalia odnoszące się do historii regionu Godzianowa

- Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Godzianowie, *Opis protokularny kościoła parafialnego Godzianów*, Inwentarze z lat: 1822, 1824, 1851, 1875, 1898, 1903, 1916, 1918, 1921, 1927, 1930, 1949
- Archiwum Państwowe w Łodzi, Zespół nr 1478: *Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Godzianowie*:
- metryki urodzeń, ślubów i zgonów z lat: 1809-1877
 - alegata z lat: 1831, 1833-1840, 1842-1849, 1851-1855, 1857-1867, 1869-1870, 1872, 1874, 1876-1877
- Archiwum Państwowe m.st. Warszawy Oddział w Grodzisku Mazowieckim:
- a) Zespół nr 1006: *Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Godzianowie*:
- metryki urodzeń z lat: 1878-1906
 - metryki ślubów i zgonów z lat: 1878-1883, 1885, 1887-1906
 - alegata z lat: 1878-1884, 1886-1887, 1889-1890, 1895, 1899, 1902-1904, 1906
- b) Zespół nr 925: *Spółdzielnia Spożywców w Godzianowie*, akta z lat 1935-1959

Opracowania odnoszące się do historii regionu Godzianowa

- Atlas geograficzny illustrowany Królestwa Polskiego*, pod red. J.M. Baziewicza, Warszawa 1907
- Bataliony Chłopskie. Album*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1964
- Biernacka, Eugenia Jagiełło-Łysiowa, Henryka Kamińska (red.), *W kolportażu i łączności Komendy Głównej Batalionów Chłopskich – Wspomnienia*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1982
- Drzewiecki B., *Kalenice*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1974
- Gawarecki W. H., *Pamiętki historyczne Łowicza*, Nakł. i druk. S. Orgelbranda, Warszawa 1844

- Ignar S., *Historia szkoły w Łaznowie*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1959
- Jagielski F., *Kółko Rolnicze ogniskiem naszych prac*, „Przewodnik Gospodarski”, nr 51/52, 1934
- Jana Łaskiego... *Liber beneficiorum*, wyd. J. Łukowski, t. II, Gniezno 1881
- Józefcki Jan, *Gmina Słupia. Zarys dziejów (1242-1945 r.)*, Słupia 2002
- Korytkowski J., *Prałaci i kanonicy katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej od roku 1000 aż do dni naszych. Podług źródeł archiwalnych*, t. III, Gniezno 1883
- Kosiński Wiesław ks., *Stulecie Kościoła w Godzianowie*, Skierniewice 2004
- Mapa Taktyczna Polski, *Skierniewice* - Pas 41 Słup 30 (A41 B30), Skala 1:100 000, Wojskowy Instytut Geograficzny, Warszawa 1937
- Noga Zdzisław, *Krakowska rada miejska w XVI wieku : studium o elicie władzy*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2003
- Noga Zdzisław, *Skrobkowiec Grzegorz* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXXVIII, z. 158, s. 389
- Nowy Kodeks Dyplomatyczny Mazowsza*, wyd. Irena i Stanisław Kuraś, cz. III, Warszawa 2000
- Oster S., *Ze wspomnień radiotelegrafisty RDS 58/Las*, maszynopis, Gołębki 1967
- Przybysz K., *Konspiracyjny ruch ludowy na Mazowszu 1939-1945*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1977
- Siodlarski Janusz, *Eksterminacyjna działalność okupanta w powiecie skierniewickim (1939-1945)*, „Rocznik Łódzki”, t. XVI: *Zbrodnie hitlerowskie w Łodzi i województwie łódzkim*, Polskie Towarzystwo Historyczne – Oddział w Łodzi, Łódź 1972
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I-XIV i XVa-XVb, red. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski i Władysław Wawelski, Warszawa 1880-1904
- „Spółnota Pracy”, nr 11 z 1.04.1938; nr 12 z 15.06.1938, Warszawa
- Stolarski Franciszek, *Godzianów. Z życia społecznego i gospodarczego wsi*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 1998
- Stolarski Mikołaj, *Wspomnienia o przeszłości*, maszynopis w posiadaniu Franciszka Stolarskiego
- Supliki chłopskie XVIII wieku*, opr. J. Leśkiewicz i J. Michalski, Instytut Historii PAN, Warszawa 1954
- Warężak J., *Osadnictwo Kasztelanii Łowickiej*, cz. I, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 1952
- Warężak J., *Słownik historyczno-geograficzny Księstwa Łowickiego*, cz. II, z. I, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Wyd. Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków 1961
- Winkiel W., *Wkład BCh-owców powiatu skierniewickiego w walkę o wyzwolenie narodowe i społeczne w okresie okupacji*, „Rocznik dziejów ruchu ludowego”, nr 16, Warszawa 1974

Zbudniewek S., *Wspomnienia z pracy oświatowej w czasie okupacji*, maszynopis, 1981

Portale internetowe

Aktualność dostępu na dzień 15.03.2013 r.

http://commons.wikimedia.org/wiki/Strona_główna (źródło wizerunków herbów ziemskich i samorządowych użytych w opracowaniu)

<http://folkstar.pl/sklep/pl,products,show,894,1,Zapaska---fartuch-stroj-lowicki-ludowy.html>

<http://kerwl.cba.pl/sztuka%20ludowa.htm>

<http://pl.wikipedia.org> (hasła odnoszące się do poszczególnych miejscowości i jednostek administracyjnych)

<http://powiat-skierniewice.pl>

<http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php?l1=mapa-serwisu&l2=&l3=&l4=&l5=lowickie-kultura-stroj-lowicki>

<http://www.godzianow.pl>

<http://www.ksiestwołowickie.za.pl>

<http://www.lodzkie.pl>

<http://www.muzeumlowicz.pl/galeria/zobacz/32>

<http://www.panoramio.com/photo/3048773>

<http://www.powiat.lowicz.pl/1426,kultura-ludowa.html>

<http://www.skierniewice.net.pl>

http://www.stat.gov.pl/gus/5840_13211_PLK_HTML.htm - *Ludność w gminach według stanu w dniu 31.12.2011 r.* (bilans opracowany w oparciu o wyniki NSP 2011)

**Ośrodek Badań Genealogiczno-Heraldycznych i Regionalnych
„HISTORIAE” w Ochli, Paweł Szymon Towpik**

„HISTORIAE” to profesjonalna firma zajmująca się badaniami historycznymi w szczególności zaś szeroko pojętą genealogią, heraldyką i regionalistyką. Oferujemy m.in.:

- badania genealogiczne;
- drzewa (tablice) genealogiczne;
- bibliografie nazwisk;
- weryfikacje szlachectwa;
- monografie rodów i biografie;
- poszukiwania spadkobierców i zaginionych członków rodzin;
- odnajdywanie grobów;
- archiwizacja rodzinnej dokumentacji i zdjęć;
- projektowanie herbów i weksyliów;
- kwerendy tematyczne w archiwach, bibliotekach i muzeach;
- redagowanie ksiąg jubileuszowych firm, instytucji i stowarzyszeń;
- obsługa rodzinnych i zakładowych archiwów;
- monografie miejscowości, parafii i gmin;
- eksploracja terenu wykrywaczami metali.

Pełna oferta na: www.historiae.pl

Dane kontaktowe:

ul. Kozuchowska 15
66-006 Ochla
tel. +48 667-688-899
e-mail: biuro@historiae.pl
Skype: obghir-historiae

Dane rejestrowe:

NIP: 973-073-79-24
REGON: 080064064
EDG Gminy Zielona Góra: 03847

Dane bankowe:

Konto mBank:
92 1140 2004 0000 3502 4070 5320
SWIFT: BREXPLPWMBK

